

není schopen. Ano není tu předpokladů tísně nebo nezkušenosti, není třeba zkoumati, zda tu jest další předpoklad, že totiž hodnota žalobcem poskytnutého vzájemného plnění nebyla úměrná hodnotě plnění, které od něho požadovalo nebo mělo právo požadovati žalované družstvo. Nebylo proto třeba zjišťovati, zda žalobce ručil za schodek a zda jej zaviniil.

Čís. 12113.

Nejde o fideikomisární substituci, nýbrž o nezávazné přání, uvedl-li zůstavitel v závěti, že prosí, by dědic ve své závěti odkázal »veškeré své jmění« stejným dílem svým a jeho (zůstavitele) dědicům.

(Rozh. ze dne 18. listopadu 1932, Rv I 1461/31.)

Zůstavitelka Albína F-ová uvedla doslovně v poslední vůli toto: »... odkazuji veškeré své jmění svému manželu Josefu F-ovi. Prosím jej však, aby ve své závěti odkázal veškeré své jmění stejným dílem svým a mým příbuzným a to a to jednu šestinu dětem mého bratra Rudolfa C-a Rudolfu C-ovi a Gerhartu C-ovi, takže každě z těchto dětí obdrží jednu dvanáctinu.« Žalobou, o niž tu jde, domáhali se Rudolf C. a Gerhart C. na Josefu F-ovi, by bylo uznáno právem: I. Určuje se, že žalobci jsou fideikomisárními dědici po zemřelé Albině F-ové v ten způsob, že žalovaný jest povinen odkázati každému z nich $\frac{1}{12}$ pozůstalosti po zemřelé Albině F-ové a že žalovaný není oprávněn ohledně těchto $\frac{2}{12}$ disponovati kmenovým jměním. II. Žalovaný jest povinen zříditi notářský soupis pozůstalosti na svůj náklad a dáti přesné vyúčtování do 14 dnů pod exekucí anebo v téže lhůtě pod exekucí zaplatiti žalobcům Kč 50.000. III. Žalovaný jest povinen složit jako jistotu pro žalobce do 14 dnů pod exekucí u soudu 50.000 Kč v hotovosti nebo v pupilárních cenných papírech nebo v téže lhůtě pod exekucí zaplatiti žalobcům Kč 50.000. Procesní soud první stolice žalobu zamítl. Důvod y: Soud, použiv §§ 608 a násl. zejména § 614 obč. zák. a § 6 obč. zák., dospěl na základě skutkových okolností pozůstalostními spisy zjištěných ku přesvědčení, že tu není fideikomisární substitute. Není správný názor žalovaného, že fideikomisární substitute tu není, jelikož zemřelá manželka vyslovila jen »prosbu«, by ve své poslední vůli vzal zřetel na její příbuzné, a že by ho musela výslovně zavázati, by po své smrti zanechal pozůstalost osobám zemřelou manželkou určeným, neboť fideikomisární substitute je po právu zřízena, i když se nestala způsobem příkazovacím, nýbrž jen formou vysloveného přání. Zůstavitelkou použité slovo »prosím« by tudíž nevadilo zřízení fideikomisární substitute, neboť je to zajisté více než vážné přání, adresované obmyšlenému dědici. Jiná je však věc, vyložil-li se závěť podle § 6 obč. zák. se zřetelem na §§ 608 a násl. obč. zák. Zůstavitelka totiž, což je předpokladem pro zřízení fideikomisární substitute, prosbu svou neomezila na to, co jako své jmění zanechává, nýbrž vyslovila přání (»prosbu«), by dědic ve své závěti odkázal »veškeré své jmění« stejným dílem svým a jejím příbuzným a to Již z toho doslovu závěti je vidno, že zůstavitelka

projevila ke svému muži přání (»prosbu«), by kdysi ve své závěti pamatovala na své a na její příbuzné, a to se svým celým jměním a zároveň stanovila díly, jak celé své jmění má rozdělit. Takovéto přání není ovšem přáním, které by mohlo býti se stanoviska § 608 obč. zák. posuzováno jako povinnost dědice, přenechatí to, co zdědil od zůstavitele, v případě své smrti aneb v jiném určitém případě druhému jmenovanému dědici. Proba zůstavitelky v souzeném případě je jen jakousi morální povinností obmyšleného dědice, by se kdysi dle přání zůstavitelky zachoval a o svém celém jmění testamentárně ustanovil tak, jak to zůstavitelka svou poslední vůlí vyslovila, nijak však to není závazkem právním, nějakým právem pro osobu v závěti jmenovanou, zejména ne substitucí, byť i jen obecnou (§ 604 obč. zák.), tím méně fideikomisární (§ 608 obč. zák.). Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil.

Důvody: Co se týče právního posouzení věci, není příčiny pochybovati o správnosti stanoviska prvního soudu, a odkazuje se na důvody napadeného rozsudku, k nimž se ještě dodává vzhledem k vývodům odvolání toto: Žalobci tvrdí, že poslední vůlí Albiny F-ové byla založena v jejich prospěch fideikomisární substituce (§ 608 obč. zák.). Takováto substituce vznikne, uloží-li zůstavitel svému dědici za povinnost, by dědictví, které přijal, přenechal po své smrti nebo v jiných určitých případech druhému ustanovenému dědici. V souzeném případě však zůstavitelka prosí dědice jí ustanoveného (žalovaného Josefa F-a), by ve své závěti odkázal veškeré své jmění příbuzným obou manželů, mezi nimiž uvádí i žalobce, s tím, že mají obdržeti každý jednu dvanáctinu jmění Josefa F-a. Tato ustanovení neodpovídají § 608 obč. zák. Třebaže není na závadu forma projevu, že prosí žalovaného, by řečeným způsobem postupoval, odporuje ustanovení § 608 obč. zák., že zůstavitelka neustanovuje poddědice sama, nýbrž ponechává to muži jako jejímu dědici, by on sám ve své závěti odkázal jmění osobám zůstavitelkou označeným, a dále, že žalovaný má takto odkázati veškeré své jmění. Tento obsah poslední vůle nelze považovati za zřízení svěřenského náhradnictví, protože nevyhovuje zákonným předpisům, a platí tu vykládací pravidlo § 614 obč. zák., že při neurčitě vyslovené substituci jest vykládati zůstavitelův projev tak, by dědicova svoboda nakládati vlastnictvím byla co nejméně obmezena. Z obsahu poslední vůle lze tedy usouditi, že žalovaný ohledně přijatého dědictví není nijak obmezen v dispozici s ním, a že mu nebyli ustanoveni žalobci za fideikomisární substituty. Projev zůstavitelky je takový, o jakém mluví § 711 obč. zák., projev ten by nebyl závazný vzhledem k tomu, že teprve dědic má ve své závěti určitým způsobem o jmění pořídit, ani tehdy, kdyby zůstavitelka byla žádala žalovaného, by o jmění mu zůstaveném takovým způsobem naložil, tím méně může obmezovati žalovaného ohledně všeho jeho majetku. Na tom nic nemění okolnost, že se žalobní nárok týká pozůstalého jmění po Albině F-ové, neboť jde o to, zda byla substituce platně zřízena, což, jak vyloženo, se nestalo. Projev zůstavitelky je pouhým přáním, pro žalovaného nezávazným (viz též Stubenrauch: Kommentar zum bürgerlichen Gesetzbuche k § 614 obč. zák.). Vývody odvolání o tom, že pravý smysl slov ve spojení s úmyslem zůstavitelky nebyl zjištěn, jsou vyvráceny tím, co v posledním pořízení je vysloveno. Že by pořízení mělo platiti aspoň

o pozůstalostním jmění, nelze uznati, jak již bylo shora podotčeno; dovolávati se pak ustanovení § 878 obč. zák., který platí o smlouvách, je vyloučeno, ano jde o poslední pořízení, tedy o jednostranný projev vůle. Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Nelze souhlasiti s názorem, že odvolací soud posoudil věc nesprávně s hlediska právního. Žalobci opřeli žalobní nárok o tvrzení, že byla poslední vůlí zůstavitelky zřízena fideikomisární substituce ve prospěch žalobců. Bylo tudíž na nich, aby dokázali, že jest tomu tak. Leč nižší soudy dospěly, uváživše nesporný obsah posledního pořízení, k názoru, že nebylo vůlí zůstavitelky zříditi fideikomisární substituci. S názorem jejich jest souhlasiti. Žalobci praví sami v dovolání, že jest poslední pořízení nejasné. Je-li tomu tak, bylo se při výkladu opatření zůstavitelky, o něž jde, řídití zásadou § 614 obč. zák. Smyslem tohoto ustanovení jest, že se substituce jakožto opatření, značící omezení práva dědiců, nepředpokládá, nýbrž že lze o vzniku fideikomisární substituce mluvití jen, má-li základ v jasném opatření zůstavitele. Ze zjištěného doslovu posledního pořízení zůstavitelky nevyplývá, že bylo její vůlí omeziti dědice ve volném nakládání s dědickým jměním, což je právě podstatou fideikomisární substituce (§ 613 obč. zák.), a jest se naopak přikloniti k názoru, že zůstavitelka vyslovila v posledním pořízení jen přání, podle § 711 obč. zák. nezávazné, by žalovaný pořídil o svém jmění, tedy nikoliv o jmění zděděném, způsobem v posledním pořízení blíže uvedeném. Nelze-li mluvití v souzeném případě o fideikomisární substituci, bylo z důvodu toho odepřítí oprávnění žalobnímu nároku.

Čís. 12114.

Spoluvlastník nemovitosti jest oprávněn domáhati se na druhém spoluvlastníku náhrady za to, že mu dovoluje, by užíval společné věci způsobem zasahujícím do spoluvlastnictví žalobce.

(Rozh. ze dne 18. listopadu 1932, Rv I 1540/31.)

Žalobě spoluvlastnice na druhou spoluvlastnici o úplatu za krám a za používání zahrady ve společné nemovitosti, bylo oběma nižšími soudy vyhověno, odvolacím soudem z těchto důvodů: Odvolatelka spatřuje nesprávné právní posouzení věci prvním soudem v tom, že považuje žalující stranu za oprávněnu, by přímo požadovala na žalované straně náhradu za užívání části společné věci, kdežto prý bylo na žalující straně, by se nejprve dožadovala úpravy výše úplaty za užívání a pak teprve vyúčtování a rozdělení výnosu. Odvolatelka opírá svůj názor o ustanovení § 830 obč. zák., avšak přehlíží, že v souzeném případě nejde žalobkyni o vyúčtování a o rozdělení užitku, který společná věc vynáší, nýbrž o stanovení náhrady, kterou má žalovaná platiti žalobkyni za to, že jí dovoluje, by užívala společné věci způsobem, který zasahuje do spoluvlastnictví žalobkyně, kterýžto způsob užívání sice za-